

PUBLIEK APPLAUS

= PUBLIEKE MIDDELEN ?

Elke avond is er geklapt voor de zorg, voor de rekkenvullers. En voor al die vrijwilligers die – vaak onder de vleugels van sociaal-culturele verenigingen – het beste van zichzelf gaven. Gaat de politiek deze inzet financieel waarderen, door de relance van onze sector te ondersteunen en zich flexibel te tonen over de nieuwe beleidsplannen? Of heeft ze sociaal-culturele en amateurkunstenverenigingen dit voorjaar gered om ze nu toch kopje-onder te zien gaan? Zes leden van de commissie Cultuur – Katia Segers (sp.a), Marius Meremans (N-VA), Orry Van de Wauwer (CD&V), Staf Pelckmans (Groen), Stephanie D'Hose (Open VLD) en Tom De Meester (PVDA) – laten in hun kaarten kijken. Elk apart weliswaar, want parlementsleden hebben ook op het vlak van *social distancing* een voorbeeldrol.

We merken veel waardering voor de wendbaarheid en de veerkracht van amateurkunsten en sociaal-cultureel werk tijdens de lockdown. Ze moesten tonnen activiteiten annuleren maar ze gingen meteen aan de slag met een digitaal aanbod, burgers activeren om mondkapjes te maken, belcirkels opzetten om isolement tegen te gaan. Hoe hebben jullie dit ervaren?

Katia Segers: "In deze coronaperiode is het mooiste van de mens naar boven gekomen. Helaas werd in deze crisis ook de ongelijkheid versterkt, tussen degenen die het als een relaxte tijd hebben ervaren en degenen voor wie een moeilijke situatie nog moeilijker werd. En dan zie je met welke ongelooflijke creativiteit en inventiviteit het middenveld en de kunsten zijn beginnen te organiseren om elkaar – digitaal – te

ontmoeten, om te helpen, te entertainen, te steunen. We moeten daar uit leren."

Staf Pelckmans: "Omdat er ruimte en tijd kwamen om dingen op een rijtje te zetten, zag je plots hoe een aantal waarden heel erg belangrijk werden. Die probeer je, ook nu alles langzaam opengaat, centraal te zetten. Zoals hoe je woont, tussen welke mensen, hoe je netwerken zijn, hoe je je verhoudt tot de na-

tuur. En dan kom je vanzelf uit bij sociaal-culturele activiteiten, de amateurkunsten en het geëngageerde middenveld.”

ORRY VAN DE WAUWER

Orry Van de Wauwer:

“Ik heb nog altijd een zeehond achter het raam staan (*lacht*). De Berenjacht was maar een van de vele mooie initiatieven van

de afgelopen periode waarvoor mensen hun buurt en hun burens – opnieuw – hebben leren kennen. Dat was alleen mogelijk door de innovatieve manier waarop het sociaal-cultureel werk en de amateurkunsten aan de slag zijn gegaan. De *lockdown* heeft aangetoond hoe belangrijk en hoe nuttig dat lokaal sociaal weefsel is.”

Marius Meremans:

“Dendermonde had een oproep gedaan voor vrijwilligers om te helpen mondkapjes in zakjes te steken. We hadden geschat dat we er een dag over zouden doen, maar er kwamen zoveel vrijwilligers opdagen – vaak mensen die al actief zijn in wijkcomités

en sociaal-culturele verenigingen – dat we tegen twaalf uur al klaar waren. Verenigingen hebben ook nog eens aangeboden om ze te helpen verspreiden in deelgemeenten. Ongelofelijk.”

Tom De Meester: “Als je ziet hoe de overheid in deze crisis soms wekenlang getreuzeld heeft, terwijl allerlei organisaties onmiddellijk gericht hebben ingespeeld op wat mensen nodig hadden... De Vlaamse regering heeft het vaak over wie we zijn als Vlamingen. Laat één ding duidelijk zijn: solidariteit zit diep in ons DNA. Er komt na de gezondheidscrisis nog een enorme economische naschok op ons af, maar die solidariteit pakken ze ons niet meer af.”

Stephanie D'Hose: “Ik ben met mijn neus op de feiten gedrukt. In de editie 2016 van *Wascabi* zei ik nog dat het sociaal-cultureel werk een van de minst zichtbare sectoren was. Tijdens de coronaperiode heb ik gemerkt in welke mate die sector verweven is met ons dagelijks leven. *Als het gaat over Cultuur zijn het altijd de professionele kunstenaars die de krant halen, maar wanneer we teruggeworpen worden op de kern, dan is de creativiteit van jullie sectoren belangrijker dan we allemaal dachten.*”

KATIA SEGERS

TOM DE MEESTER

STEPHANIE D'HOSE

MARIUS MEREMANS

STAF PELCKMANS

Vele mensen vragen zich luidop af wat op de langere termijn de effecten van Covid-19 op economie en samenleving zijn. Kunnen jullie voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk en de amateurkunsten één opportuniteit en één bedreiging noemen?

Orry Van de Wauwer: "Opportuniteit: het potentieel van nieuwe mensen dat nu de weg vindt naar lokale verenigingen. **Het sociaal-culturele middenveld heeft laten zien dat het voor de samenleving kan zijn wat eieren zijn voor mayonaise: het bindt en verbindt.** Dat middenveld stond de laatste tijd wat onder druk, maar nu het nog eens zijn meerwaarde bewezen heeft, wordt het moeilijker om het vanuit bepaalde politiek-ideologische hoek te bedreigen."

Tom De Meester: "Toch wil ik de dreiging om bepaalde organisaties af te straffen, niet wegwuiven. Geld en politiek zijn voor mij de grootste bedreigingen voor de sociaal-culturele sector. Ik vrees voor een shocktherapie om de economische postcorona-impact op te vangen en onze sectoren staan niet op de eerste rij wanneer het geld verdeeld wordt. Dat is ook niet de sterkste lobby."

Orry Van de Wauwer: "Wat is de financiële impact? Dat is een kernvraag. Veel middenstanders zijn nu zwaar getroffen en zij sponsoren lokale verenigingen. En wat als mensen door dat nieuwe normaal, de fysieke afstand, te bang blijven om naar buiten te gaan? Kan de overheid dat allemaal compenseren? Moet dat? Wat met gezinnen die financieel zwaar getroffen zijn, hoe kunnen zij nog deelnemen aan evenementen, lidgeld betalen, uitstappen meedoen? De groep die het meest uit haar sociaal isolement moet gehaald worden dreigt er dieper in te zakken."

Marius Meremans: "Er gaat geen week voorbij zonder dat ik een vereniging aan de lijn heb die zegt dat ze het niet meer gebolwerkt krijgt. Kunnen we ze allemaal redden? Dat is mijn zorg. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk gedijt bij ontmoeten en afstand dichten. Wat als dat voor langere tijd niet kan? **Ook deze sector moet aan bod komen in het werk van de ad-hoc-commissie van het Vlaams Parlement over corona, ook voor hen moeten er aanbevelingen zijn.**"

Katia Segers: “Voluntarisme is zowel een kans als een bedreiging. Dat nu verwacht wordt dat deze sector, die met zoveel generositeit en goede wil zoveel gedaan heeft, dat wel zal blijven doen, ook als daar geen middelen tegenover staan? **Al die online-initiatieven, al die fantastische dingen die ze gratis georganiseerd hebben, het kan niet de bedoeling zijn dat daaruit afgeleid wordt dat die het wel redden zonder deftige structurele omkadering.**”

Marius Meremans: “Het sociaal-cultureel werk heeft wel een nieuwe markt om aan te boren. Omdat mensen aan huis gekluisterd waren, hebben ze het belang van hun onmiddellijke omgeving, hun wijk, hun deelgemeente herontdekt. Mensen zijn gaan wandelen in hun buurt, ze leerden hun burens weer kennen, sommigen gingen zwerf- vuil ruimen omdat ze zich weer verantwoordelijk voelen voor de plek waar ze wonen. Het echte contact blijkt lokaal te zijn. Daar liggen kansen voor de sector.”

Stephanie D'Hose: “We moeten werken aan dat draagvlak, op politiek vlak, maar ook in de maatschappij. We hebben tijdens de lockdown allemaal de kracht van cultuur gevoeld. ‘Ach, cultuur’, denken mensen, ‘dat is een bezoek aan de opera, ik doe niet

aan cultuur’. Maar in het koor zingen, of naar Okra gaan, of een boek halen in de bib, dat is ook allemaal cultuur. Ik wil met een TED-talk de boer op gaan, *Tien redenen om niet te investeren in cultuur*, waarbij je natuurlijk uitkomt bij het feit dat je wél moet investeren in cultuur.”

Tom De Meester: “Nog een enorme kans voor het sociaal-cultureel werk vind ik de politisering, daarmee bedoel ik met de samenleving aan de slag gaan. Niet dat het sociaal-cultureel werk op zichzelf teruggedplooid was, maar corona heeft daar toch de aandacht op gericht. We moeten zoeken hoe we dat nu kunnen verankeren.”

Staf Pelckmans: “Het kan in elk geval niet de bedoeling zijn om opnieuw neoliberale recepten in te zetten om de

verliezen van de traditionele economie goed te maken. Wij moeten nu investeren in een groene economie die de biodiversiteit en het ecosysteem niet verstoort. En dan zitten er kansen in dat middenveld en in de waarden die mensen opnieuw ontdekt hebben, in een nieuwe relatie met de natuur. De aandacht voor de korte keten en woonkwaliteit, de zoektocht naar nieuwe woonvormen en nieuwe netwerken, dat

kan een broeinest zijn voor nieuwe verenigingen en bewegingen. Zij kunnen samenwerken met wetenschappers, invulling geven aan alternatieven en inspireren.”

De Vlaamse regering werkt een strategie uit om de maatschappelijke relance in gang te trekken. Welke rol kunnen of moeten onze sectoren hierin spelen?

Orry Van de Wauwer: “Het sociaal-cultureel volwassenenwerk moet de rol spelen die het altijd speelt. Kom niet af met het primaat van de politiek hier. Het middenveld geeft een stem aan mensen die te weinig gehoord worden. Alleen door het middenveld te betrekken krijg je duurzame beslissingen.”

Tom De Meester: “De maatschappelijke relance moet

inderdaad steunen op sociaal-culturele en andere organisaties die veraderd zijn in de samenleving en die daardoor een signaalfunctie hebben. En op kunsten en amateurkunsten die zorgen voor *cultural healing* en dynamiek. Als je een relance wil, is de doorstart van de cultuursector dus cruciaal. Dat vraagt middelen. In een *New Deal* moet ook een *cultural deal* zitten. Dat deed Roosevelt ook, investeren in cultuur, in samenlevingsopbouw."

Staf Pelckmans: *"Moeten we niet uit de crisis leren dat we de positie van het maatschappelijk middenveld, van de sociaal-culturele organisaties moeten versterken? Als krachtig addendum op het gedachtegoed van de sociale partners?"* De sociaal-culturele sector kan de overheid inspireren. Die moet minder de scheidsrechter zijn die het spel bewaakt met een hele rist regels, en meer de spelverdeler zijn en op zoek gaan naar cocreatie."

Stephanie D'Hose: "Van het Noodfonds krijgen de gemeenten nu extra middelen voor de kunsten en het sociaal-cultureel werk. Als je ziet hoe lokale overheden die solidariteit op gang hebben getrokken samen met het verenigingsleven, is die voortrekkersrol logisch. Zij voelen en weten wat er leeft. Maar je

merkt ook wel dat het soms een aantal gemeenten ontbreekt aan een visie op wat er met die middelen voor cultuur en sociaal-cultureel volwassenenwerk moet gebeuren. Ik vind nog altijd dat je lokale besturen de vrijheid moet geven om die middelen voor cultuur vrij te besteden. De wil is er, maar Vlaanderen moet hen voldoende ondersteunen qua kennis en knowhow."

Marius Meremans: "Het is ook wel aan jullie sector om het belang van dat kostbare sociale weefsel onder de aan-

Katia Segers: "Mensen zijn inderdaad nog erg bang om bijeen te komen. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk heeft een rol om dat vertrouwen te helpen herstellen."

Sociaal-culturele organisaties werkten voor corona beleidsplannen uit voor de volgende vijf jaar, maar ze storten zich de volgende maanden en jaren ook op de relance. Welke impact heeft dit op de beslissingen die de regering voor 1 oktober moet nemen, inhoudelijk en budgettair?

Staf Pelckmans: "Organisaties hebben nog maar weinig tijd gehad om de mogelijke gevolgen goed in kaart te brengen. Misschien moeten we aansturen op een kort uitstel als dat decretaal mogelijk is? Of misschien laten we beter het proces doorlopen en sturen we na een jaar bij? Dan moeten we dat nu wel or-

ganiseren en daar financiële middelen tegenover zetten. Als ik zie met welke snelheid en politieke moed en zonder veel voorwaarden geld in die traditionele economie gepompt wordt, mag dit voor sociaal-cultureel werk en

dacht te houden en politici tijdig een prik te geven. Het sociaal-cultureel werk helpt mensen nu te bekomen, samen na te praten, ervaringen te delen en samen rond iets te werken dat het leven beter kan maken."

amateurkunsten geen probleem zijn. Daar hangt voor mij wel een doorlichting van de werking van de administratie aan vast.”

Orry Van de Wauwer: “Vlaanderen heeft al veel gedaan om alle sectoren doorheen de crisis te loodsen. Er kan tijdens de relance niet nog een grote smak geld bijkomen, de budgettaire impact is al enorm. Maar het kan ook niet de bedoeling zijn om organisaties eerst door de lockdown heen te helpen om ze toch kopje-onder te zien gaan. Uitstel voor de beleidsplannen lijkt me niet nodig, want dan blokkeer je meteen de dynamiek die nu op gang is gebracht. Beleidsplannen aanpassen kan perfect bij het afsluiten van de subsidieovereenkomsten.”

Marius Meremans: “We gaan inderdaad niet alles *on hold* zetten, we moeten vooruit. Wat niet wegneemt dat we de impact moeten monitoren. De schaduw van corona blijft over alles heen hangen maar we mogen de toekomst niet alleen daardoor laten bepalen. We zullen volgend jaar samenzitten om te zien welke de gevolgen zijn en waar we

bijsturen. We zoeken oplossingen, maar de bomen groeien niet tot in het heelal, dat wordt keuzes maken.”

Tom De Meester: “*Corona kan wel een alibi worden om de pot anders te verdelen en een besparingspolitiek te legitimeren. De pot moet gewoon groot genoeg zijn.*

Nieuwe burgerorganisaties die hebben ingediend verdienen het absoluut om meegepakt te worden. Maar ik aarzel om te zeggen dat we nu vooral moeten inzetten op organisaties die tijdens de coronaperiode een groot verschil hebben gemaakt. Ik wil niet dat andere organisaties daar op afgestraft worden. De cultuurstrijd is niet voorbij na corona. We moeten waakzaam zijn voor ideologische keuzes achter bepaalde beslissingen.”

Katia Segers: “Zal deze regering toch nog proberen om het decreet aan te passen, nu het speelveld er totaal anders bij ligt? De beoordeling van de dossiers moet gebeuren op basis van de verdiensten ervan, maar in je beslissing moet je wel de lessen uit de crisis meenemen en kijken naar de meerwaarde die de sector bewezen heeft.”

Stephanie D'Hose: “Ik ga ervan uit dat er voldoende flexibiliteit is om maximaal in te spelen op de veranderde con-

text, bij de organisaties en bij de overheid. Het zou oneerlijk zijn te verwachten dat plannen op dezelfde manier worden uitgevoerd. En ja, ik zeg het als liberaal, we zullen nieuwe inkomsten moeten zoeken om dit te boven te komen. Nog een besparingsronde overleven onze organisaties niet. En ik verdedig zo’n kaasschaaf ook niet meer.” ■

